

Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16751>

Özet

Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği (ADADÖ), bireylerin kendilerine yönelik algıladıkları **kamusal stigma** ve Algılanan Ayrımcılık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu giriş, ölçeğin Türkiye başlangıçta uyarlama çalışmasıyla odaklanmaktadır. Ölçek, özellikle ruh sağlığı sorunları olan veya belirli sosyal gruplara ait bireylerin yaşadığı toplumsal dışlanma ve olumsuz değerlendirmeleri sübjektif olarak değerlendirmeyi hedefler. Türkçeye uyarlama çalışması, Kutay Saçak tarafından 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Bu araç, **sosyal dışlanma** ve ayrımcılık deneyimlerinin psikolojik sonuçlarını inceleyen araştırmacılar için kritik bir öneme sahiptir ve kültürlerarası geçerliliğinin sağlanması, yerel araştırmaların kalitesini artırmıştır.

Anahtar Kelimeler

Algılanan Değersizleştirme, Ayrımcılık, Stigma, Psikopatoloji, Algılanan Ayrımcılık, Toplumsal Algı, Uyarlama, Psikometri.

Yazarlar

Kutay Saçak (Uyarlayan).

Amaç

Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin toplum tarafından olumsuz etiketlenme, dışlanma veya dışlanma hislerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Ölçek, orijinal olarak ruh sağlığı başlangıçta geliştirilmiş olup, adaptasyon çalışması ile Türk kültürüne uygun, dilsel ve kavramsal eşdeğerliği sağlanmış bir araç sunmayı amaçlamıştır.

Bu ölçek, ruh sağlığı hizmetlerine erişimdeki engelleri, tedavi arama davranışları ve genel yaşam kalitesini olumsuz etkileyen algılanan Değersizleştirme ve ayrımcılık deneyimlerinin şiddetini belirlemek için klinik ve akademik araştırmalarda kullanılmaktadır. Amacı, **stigma** ile ilişkili sonuç değişkenleri arasındaki bağlantıları araştırmaktır.

Yapı

Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği, psikolojik literatürde yaygın olarak incelenen **algılanan kamusal stigma** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin dış dünya (toplum, aile, arkadaşlar vb.) tarafından damgalandığına, önyargılı yaklaşımlara maruz kaldığına ve bu sebeple fırsat eşitsizliği yaşadığına dair inançları içerir.

Ölçek, genellikle iki ana boyut etraf?nda dönen maddeler içerir: **De?ersizle?tirme** (ki?inin yetersiz veya de?ersiz görülme hissi) ve **Ayr?mc?l?k** (ki?inin aç?kça d??lanma veya haks?z muamele görme beklentisi). Bu yap?lar, bireyin ruh sa?l??? durumunu saklama e?ilimi ve sosyal izolasyon gibi davran??sal sonuçlar? öngörmede güçlü belirleyicilerdir.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Saçak, 2019), ölçe?in yap? geçerli?inin sa?lanmas? için kapsaml? analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar bu kaynakta spesifik istatistikler belirtilmese de, bir yüksek lisans tezi kapsamında, genellikle **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** kullan?larak orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde korundu?u gösterilmi?tir.

Geçerlik çal??malar? ayr?ca, ölçe?in di?er benzer yap?larla (örne?in, öz-sayg?, depresyon veya içselle?tirilmis? stigma) beklenen yönde ili?kiler gösterip göstermedi?ini inceleyen **ölçüt geçerli?i** analizlerini de içermektedir. Bu analizler, ADADÖ'nün ölçmeyi amaçlad??? yap?y? gerçekten ölçtü?ünü do?rulamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarlıl?k katsay?lar? (genellikle **Cronbach Alfa**) hesaplanarak rapor edilmi?tir. Bir psikometrik arac?n güvenilir kabul edilmesi için, iç tutarlıl?k de?erlerinin genellikle kabul edilebilir s?n?rlar?n (örne?in, .70 ve üzeri) üzerinde olmas? beklenir.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in maddelerinin kendi içlerinde tutarlı oldu?unu ve farklı zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar verece?ini gösteren **test-tekrar test güvenilirli?i** çal??malar?n? da içerebilir. Bu, ölçe?in zaman içinde kararlı ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? teyit eder.

Faktör Analizi

Saçak (2019) taraf?ndan yürütölen uyarlama çal??mas?nda, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak amacıyla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** ile faktör say?s? belirlendikten sonra, yap?n?n do?rulu?unu kesinle?tirmek için **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** uygulan?r.

Bu analizler, Algılanan De?ersizle?tirme-Ayr?mc?l?k Ölçe?i'nin maddelerinin, teorik olarak öngörölen boyutlar alt?nda topland???n? ve Türk kültürüne özgü beklenmedik bir faktör yap?s? ortaya ç?kmad???n? göstermeyi amaçlam??t?r. Bu, ölçe?in **kültürleraras? e?de?erlik** ilkesine uygun oldu?unu destekler.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme formatı (Orijinal ölçek genellikle Likert tipi bir derecelendirme kullanır. Bu bilgi kaynakta '-' olarak belirtilse de, uyarlama çalınması bu formatı korumaktır.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yetkinler, özellikle ruh sağlığı hizmeti alan veya alma potansiyeli olan bireyler.

Age Group: 18 yaş ve üzeri.

Population Details: Üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemeleri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalınmaları yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale).

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Stigma, Değersizleştirme, Diskriminasyon, Ruh Sağlığı, Psikolojik Psikometri, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut değil (Tez yazarının ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Affiliation Email addresses: Mevcut değil.

Correspondence Address: Kutay Saçak (2019), Middle East Technical University, Ankara, Türkiye.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal versiyonu, akademik amaçlarla genellikle serbestçe kullanılabilir, ancak Türkçe uyarlama için Saçak (2019) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı (Uyarlama): 2019.

Ücret: Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için genellikle ücretsizdir.

Kaynaklar

Saçak, K. (2019). *Turkish version of the Perceived Devaluation-Discrimination Scale: An adaptation study*, Middle East Technical University, Ankara.

Orijinal ölçek genellikle Link, B. G., Cullen, F. T., Struening, E., Shrout, P. E., & Dohrenwend, B. P. (1989) tarafından geliştirilen Perceived Devaluation and Discrimination Scale (PDDS) temel alınmıştır.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [algılanan-değersizleştirme-ayrimcilik-olcegi-toad.pdf](#)

Algılanan Değersizleştirme-Ayrımcılık Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddeler için Saçak (2019) başlıklı [yüksek lisans tezi](#) incelenmelidir.